

CONSIDERAȚII PRIVIND IMPLEMENTAREA TESTĂRII STRES ÎN SECTORUL BANCAR AL REPUBLICII MOLDOVA

COCIUG Victoria, dr. conf.univ., ASEM
POSTOLACHE Victoria, dr., lect. univ., USARB

The need to assess the condition of the bank at any time due to the peculiarities of the institution as a mediator, bearing liabilities to depositors. Since the banking system - is part of the national and the global economic system, it is natural that any changes in the economy, the banking system will to answer one way or another. Therefore, any method of stress testing present assessment of factors affecting the level of risk bank. The result of the stress test is to identify sustainability system under greater load than the one which allows the system to in a stable position in the normal conditions.

Keywords: stress test, banking sector, nonperforming loans, banking risks, financial crises.

Testarea stres este un concept recent apărut în domeniul bancar și reprezintă o metodă de analiză a riscurilor în cadrul instituțiilor financiare. Prin intermediul acestei proceduri fiecare bancă are posibilitate de a prezice ce fel de pierderi poate suporta și care vor fi pașii întreprinși în situații de criză. În contextul evenimentelor care s-au produs în perioada crizei financiare din 2008 – 2009 și a consecințelor negative a apărut necesitatea unei analize mai aprofundate a activității bancare în baza testării stres.

În opinia noastră, criza a fost catalizatorul care a impus necesitatea studierii posibilelor scenarii cu impact negativ asupra dezvoltării sectorului bancar. La nivel mondial, abordarea testărilor stres a constituit subiect de cercetare nu doar pentru economiști precum W. Blanschke, T. Jones, J. Majnhni, L. Chan etc., dar și pentru organizațiile financiare internaționale – FMI, BRI, Comitetul de la BASEL. Documentele elaborate de aceste organizații poartă caracter recomandabil și constituie fundament de activitate pentru cei cointeresați în aplicarea testărilor stres. Aspectul conceptual al noțiunii testare la stres este prezentat în tabelul 1.

Tabelul 1. Abordarea conceptuală a noțiunii testare la stres

Organul de Reglementare	Definiția
Fondul Monetar Internațional	stres testele sunt metode de evaluare a sensibilității portofoliului bancar față de modificările indicatorilor macroeconomic sau față de evenimentele deosebite, dar posibile.
Banca Reglementărilor Internaționale	stres test - concept ce descrie diverse metode, utilizate de instituțiile financiare pentru evaluarea vulnerabilității față de evenimentele deosebite, dar posibile.
Comitetul de la BASEL	băncile care utilizează modelul ratingurilor interne trebuie să efectueze testarea stres pentru evaluarea suficienței capitalului ponderat la risc.
Banca Centrală a Rusiei	testarea stres reprezintă evaluarea influenței potențiale asupra situației financiare a băncii a unui număr de modificări specifice a factorilor de risc, care corespund unor evenimente deosebite, dar posibile.
Banca Națională a Moldovei	testare la stres - abordarea riscurilor provenite din posibile evenimente sau modificări viitoare ale condițiilor economice care ar putea avea un impact negativ asupra situației financiare a băncii și evaluarea capacității băncii de a face față modificărilor respective.

Sursa: elaborat de autor în baza surselor 1-4, 6.

CONFERINȚA ȘTIINȚIFICĂ INTERNAȚIONALĂ
**ASIGURAREA VIABILITĂȚII ECONOMICO-MANAGERIALE PENTRU DEZVOLTAREA DURABILĂ A ECONOMIEI REGIONALE
 ÎN CONDIȚIILE INTEGRĂRII ÎN UE**

Modelele și metodele de evaluare a riscurilor în scopul testării stres au fost cercetate și uniformizate de Bernanke B., Borio C., Drehmann M., Tsatsaronis K., Boss, M., Krenn, G., Pühr, C. and Summer M. ș.a. și sunt reflectate în tabelul 2.

Tabelul 2. Modele și metode de evaluare a riscurilor în scopul testării stres

<i>Tipul riscului</i>	<i>Abordarea</i>	<i>Tipul modelului</i>
Riscul de credit	Abordarea standard	
	Modele cantitative, statistice (Credit Metrics, Credit Risk+, Credit Portfolio View etc.)	
	Model de evaluare a probabilității falimentării debitorului	Modele scoring
		Modele bazate pe datele pieței
Modele hibride		
Riscul de lichiditate	Metoda coeficienților	
	Metoda bazată pe fluxul de numerar	
	Metode cantitative de prognozare a necesității de lichidități	
Riscul de piață	Abordarea standard	Modelul sosirii termenului de plată
		Modelul Duration
	Abordarea internă	Modelul dispersiei covariației
		Modelarea istorică
		Modelarea imitativă (metoda Monte Carlo)
Riscul de dobândă	Metoda Analizei GAP	
	Metoda Duration	
	Metoda modelării imitaționale	

Sursa: adaptat de autor după sursa 4

În UE abordarea complexă a testării la stres asigură formarea unei abordări unificate vizavi de gestiunea riscurilor bancare. Consecințele crizei financiare mondiale au demonstrat încă o dată necesitatea structurării riscurilor complexe ale unor segmente de activitate bancară și elaborarea unor măsuri de gestiune eficiente a acestora. În opinia noastră, indicatorii financiari care urmează a fi supuși testării la stres în cadrul băncii sunt expuși în tabelul 3.

Tabelul 3. Principalii indicatori financiari supuși testării la stres

<i>Tipul riscului</i>	<i>Zonele de risc</i>	<i>Indicatori</i>
Riscul de credit	Diminuarea credibilității debitorului	Raportul credite neperformante /CNT
	Înrăutățirea calității portofoliului de credite	Raportul CNT/active ponderate la risc
	Apariția creditelor expirate și a plăților de dobândă	Raportul Capitalul de gradul I /Active ponderate la risc
	Formarea creditelor mari	
	Manifestarea factorilor riscului comercial	
Riscul de lichiditate	Lipsa credibilității față de sursele de stingere a datoriei	
	Utilizarea resurselor pe termen scurt pentru acoperirea activelor pe termen lung Acoperirea cu resurse a activelor cu lichiditate redusă	Coeficientul lichidității pe termen lung Coeficientul lichidității curente Coeficientul lichidității pe active Coeficientul lichidității pe pasive
Riscul de piață	Discrepanța între mărimea și termenele de scadență a activelor și pasivelor bancare sensibile la modificarea ratei dobânzii	Raportul Depozite/Credite

CONFERINȚA ȘTIINȚIFICĂ INTERNAȚIONALĂ
**ASIGURAREA VIABILITĂȚII ECONOMICO-MANAGERIALE PENTRU DEZVOLTAREA DURABILĂ A ECONOMIEI REGIONALE
 ÎN CONDIȚIILE INTEGRĂRII ÎN UE**

	Necoresponderea dintre dobânda la resursele atrase și cele plasate	
Riscul operațional	Lipsa personalului calificat pentru realizarea noilor operațiuni Implementarea unui soft informațional performant Lipsa cadrului de reglementare în cazul noilor direcții de activitate bancară Control intern bancar limitat	Capitalul Normativ Total Indicatori interni
Riscul de pierdere a venitului	Surse instabile de formare a profitului Majorarea costului real al resurselor financiare Cota activelor nelucrative Utilizarea resurselor stabile pentru acoperirea activelor cu lichiditate înaltă, fapt ce generează reducerea NIM-ului sau chiar valoarea negativă a acestuia	Fluxuri financiare Profit net Capitalul propriu

Sursa: adaptat de autor după sursa 2

Băncile realizează testarea stres a expunerii la risc, utilizând abordarea de sus în jos. Neajunsul acestui model constă în uniformizarea rezultatelor și lipsa evaluării situației macroeconomice a statului. Actualmente, cea mai mare parte a pierderilor din sectorul bancar este legată de expunerea băncilor riscului de credit, fapt demonstrat și de valorile raportului credite neperformante și total credite prezentat în figura 1.

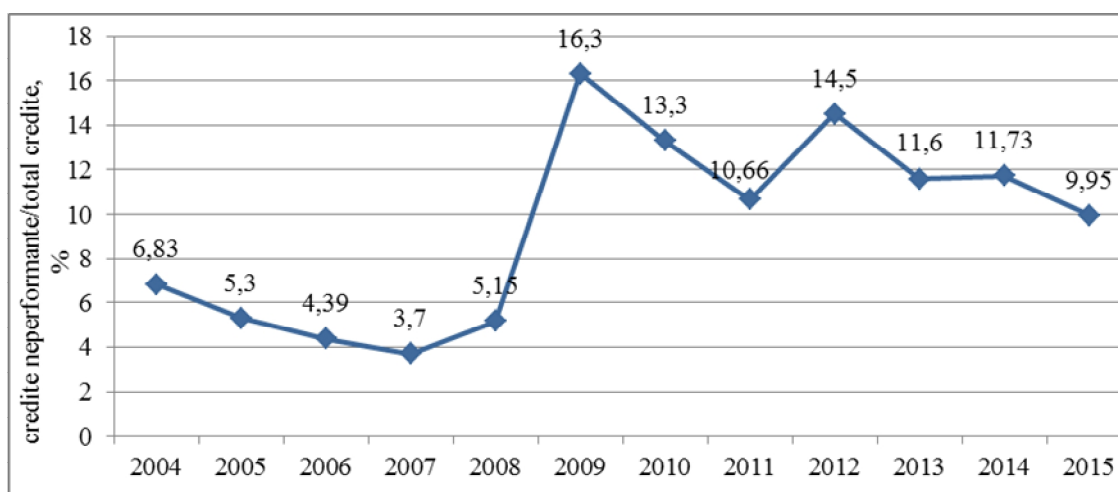

Figura 1. Dinamica raportului credite neperformante și total credite

Sursa: elaborat de autor conform www.bnm.md/md/financial_indices_of_bank_system

Valorile raportului credite neperformante/total credite prezintă un trend de reducere în perioada 2004 – 2007 de la 6,83% la 3,7%, indicând o expunere minimă la riscul de credit per sector bancar. Perioada 2007 – 2009 este caracterizată de o majorare considerabilă a indicatorului analizat de la 3,7% la 16,3%, datorită crizei financiare mondiale și a impactului acesteia asupra sectorului bancar național. Recesiunea economică a determinat diminuarea raportului credite neperformante/total credite pentru anii 2009 – 2011 de la 16,3% la 10,66%, după care sectorul bancar se confruntă cu o expunere majoră la riscul de credit datorită furtului de la finele anului 2014. În acest context, pentru următorii ani sectorul bancar urmează să se racordeze la cerințele BASEL III, fapt ce deja este pus în discuție de BNM prin adoptarea Strategiei de implementare a standardelor BASEL III prin prisma cadrului legislativ european.

CONFERINȚA ȘTIINȚIFICĂ INTERNAȚIONALĂ
**ASIGURAREA VIABILITĂȚII ECONOMICO-MANAGERIALE PENTRU DEZVOLTAREA DURABILĂ A ECONOMIEI REGIONALE
ÎN CONDIȚIILE INTEGRĂRII ÎN UE**

Procesul modern de realizare a testării stres în băncile autohtone nu poate fi caracterizat ca sistem complex de gestiune a riscurilor, deoarece reprezintă un scenariu de analiză a sensibilității portofoliului de active și pasive față de anumite riscuri bancare.

Majoritatea băncilor nu pot realiza testările stres din lipsă de cadre calificate, resurse financiare sau deficiențe tehnice. În opinia noastră, lipsa datelor statistice este de asemenea un obstacol în realizarea testării stres nu doar la nivel de bancă, dar și la nivel de filiale bancare. Lipsa testării stres de nivel intern generează o expunere majoră a băncii riscului operațional.

Deci, la nivel macroeconomic problema cheie a testării stres pentru băncile din Republica Moldova constă în transferul scenariilor de stres macroeconomic în parametri de risc, care pot fi evaluați ca de exemplu probabilitatea falimentului debitorului, modificarea fluxului de numerar și evaluarea profitului net sau a pierderilor.

La nivel microeconomic, în afară de problema adaptării testării stres, cele mai semnificative țin de reglementările prudențiale care generează costuri suplimentare și implicația insuficientă a top managerilor în procesul de implementare a testării stres.

În concluzie la cele abordate menționăm că testarea la stres este o metodă de evaluare a pierderilor posibile în urma unor riscuri neidentificate sau a unor pierderi de probabilitate mică, punând accentul atât pe stabilitatea financiară a băncii cât și pe factorii care generează apariția riscurilor bancare. Riscurile neidentificate și necontrolate de bancă și autoritățile de supraveghere bancară pot genera apariția unor noi crize financiare, și de ce nu crize sistemice, pentru care băncile trebuie să fie pregătite.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Basel Committee on Banking Supervision “International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards”, 2004
2. Blaschke W., Jones T., Majnoni G., Peria S-M. “Stress Testing of Financial Systems: An Overview of Issues, Methodologies, and FSAP Experience”, IMF Working Paper, 2001.
3. Regulament cu privire la sistemele de control intern în bănci, aprobat prin HCA al BNM nr.96 din 30.04.2010. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.98-99/368 din 15.06.2010*
4. “Stress testing by large financial institutions: current practice and aggregation issues”, BIS, 2000
5. Wee Lieng-Seng and Judy Lee “Integrating Stress-testing with Risk Management”, Bank Accounting and Finance, 1999
6. Подходы к организации стресс-тестирования в кредитных организациях (на основе обзора международной финансовой практики) // Центральный банк Российской Федерации. URL: http://www.cbr.ru/analytics/bank_system/print.asp?file=stress.htm